

Формуються психологічні уміння ефективної спільної службової діяльності, зокрема, конструктивної взаємодії у конфліктних ситуаціях, прийняття групового рішення, підвищення згуртованості колективу, взаєморозуміння.

Професійна діяльність пред'являє бійцю низку вимог, серед яких найважливіша – наявність розвинених професійно значущих якостей особистості. Відсутність або недостатній розвиток цих якостей особистості перешкоджають нормальному здійсненню функціональних обов'язків, породжують помилки в діяльності, викликають процеси професійної дезадаптації і професійної деформації особистості [1].

Література:

1. Александров Д. О., Андросюк В. Г., Казміренко Л. І. та ін. Юридична психологія. - К.: КНТ, 2007. – 360 с.
2. Александров Д. О. Становлення особистості працівника органів внутрішніх справ: Монографія / Д. О. Александров. К. : ВАДЕКС, 2014. – 307 с.
3. Психологічне забезпечення оперативно-службової діяльності працівників міліції. Частина 8. Діагностика особистості працівника ОВС в системі психологічного супроводження. Навч.-метод. посібн./ Д.О.Александров, О.В.Давидова та ін. – К.: Національна академія внутрішніх справ, 2015. – 130 с.

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ЖИТТЄВИХ ЦІННОСТЕЙ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ МОТИВАЦІЇ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Галустян О. А.,

к.ю.н., старший науковий співробітник;

Захаренко Л. М.,

к.психол.н., старший науковий співробітник;

Юрченко-Шеховцова Т. І.,

науковий співробітник,

наукова лабораторія з проблем психологічного забезпечення

Національної академії внутрішніх справ (м. Київ)

THE RELATIONSHIP OF PROFESSIONAL VALUES AND MOTIVATION OF POLICE

Galustyan E.,

candidate of law Sciences, senior researcher;

Zakharenko L.,

candidate of psychological Sciences, senior researcher;

Yurchenko Shekhovtsova T.,

researcher, research laboratory on problems of psychological support

National Academy of internal Affairs (c. Kyiv)

Загальновідомо, що діяльність завжди викликана певними мотивами, а мотивація є тим важливим фактором, який забезпечує її успіх. Особливо актуальним є формування і розвиток професійної мотивації працівників.

З метою вивчення особливостей взаємозв'язку життєвих цінностей з параметрами та типами професійної мотивації поліцейських Національної поліції України було проведено емпіричне дослідження. Вибірку склали 25 поліцейських (з них 5 осіб жіночої статі) – здобувачів ступеня вищої освіти «бакалавр» за напрямом підготовки «Право» Національної академії внутрішніх справ. Вік респондентів – від 20 до 39 років (середнє значення – 27,5 роки); стаж практичної діяльності у правоохоронних органах становить 2-14 роки.

У дослідженні використовувались методики: 1) «Морфологічний тест життєвих цінностей» (В. Ф. Сопов, Л. В. Карпушина) для вивчення мотиваційно-ціннісної структури особистості; 2) анкета «Вивчення професійної мотивації кандидатів на службу в органи внутрішніх справ» А. П. Москаленка (для визначення домінуючого типу професійної мотивації); 3) опитувальник мотивації професійної діяльності К. Замфір (у модифікації А. А. Реана) для визначення рівнів сформованості параметрів професійної мотивації.

Виклад основних результатів дослідження. За методикою «Морфологічний тест життєвих цінностей» було визначено особливості мотиваційно-ціннісної структури особистості (термінальні цінності та життєві сфери). Отримані дані представлені на діаграмі (див. рис. 1).

Пріоритетними термінальними цінностями респондентів є високе матеріальне становище ($M=44,12$), досягнення ($M=44,04$) та духовність особистості ($M=43,2$). Найменш актуальним для респондентів є такі цінності: креативність ($M=37,72$), власний престиж ($M=37,76$), саморозвиток ($M=40$). Решта цінностей займають середню позицію, тобто для них характерна тенденція до зміни рейтингового місця.

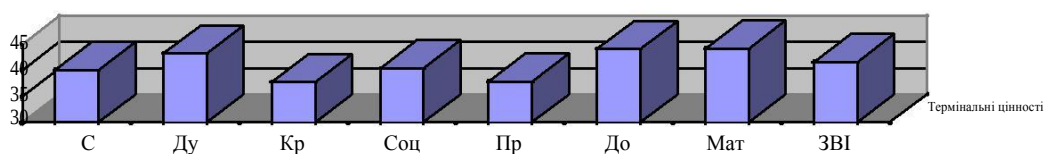

Рис. 1. Представленість термінальних цінностей респондентів

Примітка: С – саморозвиток; Ду – духовність; Кр – креативність; Соц – активні соціальні контакти; Пр – власний престиж; До – досягнення; Мат – високе матеріальне становище; ЗВІ – збереження власної індивідуальності.

Таким чином, визначальними для респондентів є зовнішні цінності (матеріальне благополуччя, вирішення поставлених життєвих завдань) і внутрішні цінності (моральність та перевага духовних потреб над матеріальними), що визначають суперечливість і внутрішньо-конфліктну спрямованість особистості.

Термінальні цінності респонденти насамперед реалізують у таких життєвих сферах як сфера освіти (M=58,8), професійна сфера (M=57,12), сімейна сфера (M=56,08), які є найбільш представленими (див. рис. 2).

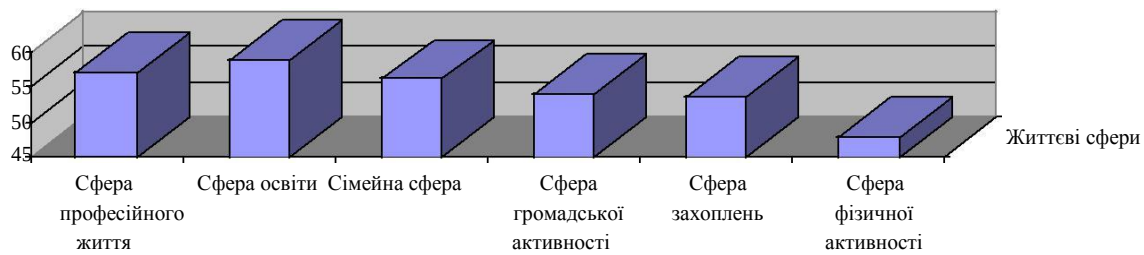

Рис. 2. Представленість життєвих сфер респондентів

Зважаючи на те, що респонденти – здобувачі вищої освіти заочної форми навчання, сфера освіти у них виражена більше, ніж сфера громадської активності ($t=4,542$; $df=24$; $p=0,000$), сфера захоплень ($t=3,641$; $df=24$; $p=0,001$), сфера фізичної активності ($t=4,464$; $df=24$; $p=0,000$). Найменш значущою для респондентів є сфера фізичної активності (M=47,92) порівняно із сферою професійного життя ($t=3,073$; $df=24$; $p=0,005$), сімейною сферою ($t=3,667$; $df=24$; $p=0,001$), сферою громадської активності ($t=2,846$; $df=24$; $p=0,009$). Відмінностей у представленості термінальних цінностей і життєвих сфер за статтю немає.

Таким чином, респонденти реалізують термінальні цінності (матеріальні, духовні та досягнень), насамперед, у сферах освіти, професії та сім'ї. Водночас потрібно констатувати, що малозначущими є реалізація творчих здібностей, саморозвиток, власний престиж, а також сфери фізичної і громадської активності, сфера захоплень.

Анкета «Вивчення професійної мотивації кандидатів на службу в органи внутрішніх справ» А.П. Москаленка призначена для виявлення домінуючого типу професійної мотивації та провідних мотивів професійного вибору як кандидатів на вступ до вищих навчальних закладів із специфічним умовами навчання або на службу до Національної поліції України, так і поліцейських.

За А.П. Москаленком професійна мотивація має шість типів:

- 1) адекватний тип (ціннісні орієнтації та пов'язані з ними професійні мотиви повністю узгоджуються з реальною, суспільно значущою поведінкою особистості);
- 2) ситуаційний тип, пов'язаний з престижем професії та матеріальними стимулами;
- 3) ситуаційний тип, пов'язаний з романтичною привабливістю професії;
- 4) конформістський тип (вибір професії відбувається під впливом референтної (суб'єктивно високозначимої) групи);
- 5) компенсаційний тип (обрання професії поліцейського як можливості подолати свої слабкі риси характеру);
- 6) кримінальний тип (характеризується неявною антисоціальною спрямованістю, прагненням використати юридичну професію у власних цілях. Обраховані дані мотиваційних компонентів кожного типу професійної мотивації представлені у табл. 1.

Таблиця 1.

Середні значення мотиваційних компонентів типів професійної мотивації

	Адекватний тип	Ситуаційний тип, пов'язаний з престижем професії та матеріальними стимулами	Ситуаційний тип, пов'язаний з романтичною привабливістю професії	Конформістський тип	Компенсаційний тип	Кримінальний тип
Чол.	$3,80 \pm 0,93$	$2,48 \pm 1,29$	$2,69 \pm 1,16$	$1,5 \pm 0,57$	$2,79 \pm 1,17$	$2,4 \pm 1,08$
Жін.	$3,90 \pm 0,92$	$3,02 \pm 1,01$	$3,22 \pm 1,25$	$1,82 \pm 1,05$	$2,42 \pm 1,57$	$2,74 \pm 0,93$
	$3,82 \pm 0,91$	$2,58 \pm 1,24$	$2,80 \pm 1,17$	$1,56 \pm 0,67$	$2,71 \pm 1,23$	$2,46 \pm 1,04$

Як видно із представлених даних, особистісно значущим для респондентів є адекватний тип професійної мотивації (3,82), не дуже значущими – компенсаційний (2,71) і ситуаційний тип, пов'язаний з романтичною привабливістю професії (2,80). Решта типів професійної мотивації – зовсім не значущі для респондентів. Відмінностей середніх значень мотиваційних компонентів типів професійної мотивації респондентів різної статі немає.

Отже, мотивами вибору професії респондентами є усвідомленість і узгодження з реальною, суспільно значущою власною поведінкою, романтизм професії, компенсування власних недоліків. Найменший вплив на обрання професії респондентами здійснювала референтна група.

За допомогою опитувальника мотивації професійної діяльності К. Замфір (у модифікації А. Реана) було визначено середньогрупові показники параметрів професійної мотивації: внутрішньої мотивації, зовнішньої позитивної мотивації та зовнішньої негативної мотивації (див. табл. 2).

Таблиця 2.

Відмінності параметрів професійної мотивації респондентів різної статі

	Параметри професійної мотивації			Відмінності (t-критерій)		
	Внутрішня мотивація	Зовнішня позитивна мотивація	Зовнішня негативна мотивація	1-2	2-3	1-3
чол.	3,58 ± 0,54	3,00 ± 0,76	2,64 ± 0,8	3,520	1,881	4,978
жін.	3,40 ± 0,89	3,00 ± 0,94	2,70 ± 1,04	0,550	1,421	1,723
	3,54 ± 0,61	3,03 ± 0,78	2,65 ± 0,83	3,187	2,298	5,287

Відповідно до табличних даних найвищий показник відповідає внутрішній мотивації (M=3,54), яка за ступенем вираженості значно перевищує зовнішню позитивну (t=3,187; df=24; p=0,004) і зовнішню негативну (t=5,287; df=24; p=0,000) мотивації респондентів. Зовнішня позитивна мотивація респондентів більш виражена (t=2,298; df=24; p=0,031), ніж зовнішня негативна мотивація, яка має найменший середній показник (M=2,65).

Для респондентів чоловічої статі більш характерна внутрішня мотивація, яка за ступенем вираженості значно перевершує зовнішню позитивну (t=3,520; df=19; p=0,002) і зовнішню негативну (t=4,978; df=19; p=0,000) мотивацію. Відмінностей у вираженості зовнішньої позитивної і негативної мотивації у респондентів чоловічої статі немає (t=1,881; df=19; p=0,075). У респондентів жіночої статі всі параметри типів професійної мотивації однаково представлені. Відмінностей у типах мотивації респондентів різної статі немає.

Проведення кореляційного аналізу дозволило проаналізувати лінійні взаємозв'язки параметрів та типів професійної мотивації з життєвими сферами і термінальними цінностями респондентів. Встановлено, що кореляційні зв'язки внутрішньої мотивації з термінальними цінностями і життєвими сферами респондентів відсутні. Найявні сильні позитивні кореляційні зв'язки зовнішньої позитивної мотивації (r=0,528; p=0,007) і зовнішньої негативної мотивації (r=0,575; p=0,003) із сферою фізичної активності. Слід зауважити, що сфера фізичної активності має кореляційні зв'язки з усіма термінальними цінностями, крім духовності (r=0,333; p=0,104): збільшення фізичної активності респондентів не призведе до зростання духовності особистості. Встановлено наявність позитивних кореляційних зв'язків зовнішньої позитивної мотивації з власним престижем (r=0,471; p=0,018) і досягненнями (r=0,405; p=0,044): зростання зовнішньої позитивної мотивації збільшує прагнення особистості до визнання в суспільстві шляхом слідування певним соціальним вимогам, постановки і вирішення життєвих завдань. Встановлено наявність кореляційних зв'язків зовнішньої позитивної (r=0,485; p≤0,05) і зовнішньої негативної (r=0,424; p≤0,05) мотивації лише з адекватним типом професійної мотивації.

Таким чином, представлені результати дослідження потребують проведення подальших емпіричних вивчень особливостей професійної мотивації поліцейських на репрезентативній вибірці.

МЕДІАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ АДВОКАТА ПРИ ВИРІШЕННІ ЮРИДИЧНИХ КОНФЛІКТІВ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Меркулова Ю. В.,

кандидат юридичних наук, доцент

завідувач кафедри психології та педагогіки

Одеського державного університету внутрішніх справ

THE MEDIATION LAWYER COMPETENCE IN SOLVING LEGAL CONFLICTS IN CRIMINAL PROCEEDINGS

Merkulova Y. V.,

candidate of legal Sciences, associate Professor

head of the Department of psychology and pedagogy at the Odessa state University of internal Affairs

У всьому світі медіація є однією з найпопулярніших форм урегулювання конфліктів. **Медіація** – це процес, в якому нейтральна третя сторона, медіатор, допомагає вирішити конфлікт, сприяючи виробленню добровільної угоди між конфліктуючими сторонами. Медіатор полегшує процес спілкування між сторонами, допомагає глибше зрозуміти їхні позиції та інтереси, шукає ефективні шляхи вирішення проблеми, надаючи можливість сторонам дійти власної згоди [1].

Медіація неодноразово була предметом досліджень не лише науковців-процесуалістів, а й представників судової гілки влади, спеціалістів з юридичної психології, що вказує на актуальність міжгалузевого дослідження цієї проблеми. Питання примирення між потерпілим та підозрюваним висвітлювали у своїх працях такі науковці, як Ю. В. Баулін, А. А. Бережанин, О. Я. Бік, Т. П. Будякова, В. П. Божьєва, М. І. Бажанова, О. М. Боброва, І. А. Войтюк, В. В. Воронін, О. В. Геселев, Г. І. Глобенко, О. А. Губська, Ю. М. Грошевий, Д. Л. Давиденко, О. О. Дудоров, І. Ф. Ємельянова, В. В. Земляньська, Л. Б. Ільковець, Д. С. Карева, А. В. Кузнецов, Н. С. Карпов,

